

C V E T J E

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom

Njih svetosti papeža Leona XIII.,

Njih prevzvišenosti kneza nadškofa goriškega

in prečastitega generaljnega ministra celega frančiškanskega reda
vreja in izdaje

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 8. zvezka.

Neketere pobožnosti in odpustki v mesecu oktobru	225.
Krištof Kolumb	227.
O gorečnosti	236.
Zakaj se moramo v vsem vdati v voljo božjo	239.
Kako se mej svetom kerščansko živi (Dalje.)	240.
Kerščanskim poslom. III. Posel služi gospodarjem.	
22. Zvesti štacunski pomočnik	248.
23. Zvestoba jezika. 24. O čem ne govori	249.
25. Ne govori o tujih napakah	250.
26. Zvestoba jezika poslom in gospodarjem	251.
27. Kedaj imajo govoriti posli in gospodarji	252.
28. Varuj skrivnosti gospodarjev. 29. Radovednost.	253.
30. Zvestoba roke	254.
Zahvala za vslišano molitev	255.
Priporočilo v molitev	256.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1892.

Jezikoslovni pomenki.

G. I. Š. — «Nekteri molijo »žegnana si med ženami«, drugi »blažena«, spet drugi »blagoslovljena«, in spet nekteri »blagovita«, in spet nekteri »posvečena«. Pri nas še večinoma molijo »žegnana«, zlasti ker se nad besedico »blažena« ljudstvo spotikuje». Mnogim duhovnikom, pravite, bi vstregel, ako bi povedal, kaj bi bilo najboljše. — Jaz mislim tako: Tudi Nemci molijo »gebenedeit«, dasiravno je to v sedanji nemščini čisto zastarela tujka. Dokler se naši višji pastirji ne zedinijo, da se vpelje po vseh slovenskih cerkvah nova popravljena formula, tako dolgo se deržimo stare nespremenjene. Vi delate tako in prav delate. S tem pa nočem reči, kaker ne bi bilo treba nobene poprave. Potrebna je v resnici, in kaker sami veste, ne le na enem mestu. Saj imamo že berž v prvih besedah dve napaki. *Ave, Χαῖρε*, se ne pravi »češčena—si«, temuč »pozdravljena—bodi«, »zdrava!«, ali natančneje »vesela bodi«, »veseli se!«, po prestavi sv. Cirila in Metoda »raduj se«. Za nas bo najprimeriši mej temi izrazi tisti, ki je v navadi Hervatom in drugim Slovenom in je koliker toliko tudi nam znan: »Zdrava, Marija!« Glejmo dalje! *Gratia plena, χαριτωμένη*; — *χαριτώ* se pravi »prijetno delam«, *χαριτωμένη* torej »prijetna storjena«, »prijetnosti polna« — to se ve, da prijetnosti pred Bogom. Tudi staronemško *ginâda*, srednje-nemško *genâde* je pomenilo nekedaj mej drugim »prijetnost«, *Anmuth*. Sicer je bil pomen *das sich Niederlassen, Neigung, Ruhe*, (cf. »*diu sunne gêt ze gnâden*« sonce gre božji gnadi, *geht unter*) *Zuneigung, Dank, Gunst, Huld, Vergebung, Ablass, Lehen*. Nemci in za njimi tudi naši stari Slovenci so umeli »gnade polna« berž ko ne vže od začetka kaker zdaj ko »*voll der Huld, des Wohlwollens Gottes*«, kar more tudi pomeniti »*gratia plena*«, in poznejše angeljeve besede »*invenisti enim gratiam apud Deum*«, *εὕρησ γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ*, tudi kažejo na to; tu more pomeniti »*gratia*«, *χάρις*, le »*Huld, Wohlwollen*«. Staroslovenska prestava ima »blagodětnaja« (pozneje pokvarjeno v »blagodatlnaja«), kar pomeni poleg *χαριτωμένη* tudi *εὐεργετική* »*benefica*« od »blagoděti«: *donum, gratia, gaudium*, prvotno menda »*beneficium*«. Beseda ne kaže, da bi bila narodna in mi je dandanašnji gotovo nikaker ne moremo rabiti. Gori omenjenega »prijetnosti polna« seveda tudi ne smemo priporočati, ker bi se lahko napak umelo. Ostane torej, ako nočemo več »gnade«: *milosti polna*. Sicer je v stari slovenščini beseda »*milostij*« imela le ta pomen, ki ga ima še zdaj pri nas mej prostim narodom: »*misericordia*«, »*venia*«, potem tudi »*eleemosyna*«, ali dandanašnji je vendar v raznih slavenskih jezikih in tudi v naši knjižni slovenščini že sploh v navadi za »*gratia*« in sicer v enem in drugem pomenu »*Anmuth*« in »*Huld*«, torej ne kaže drugači, kaker da se deržimo tudi tu s Hervati in drugimi besed: »*milosti polna*«.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XI. tečaj.

V Gorici, 1892.

VIII. zvezek.

Pobožnosti in neketeri odpustki meseca oktobra.

Sveta cerkev je posvetila mesec oktober Mariji kraljici presvetega rožnega venca. Pred desetimi leti so namreč naš sv. oče Leon XIII. ves katoliški svet v pismu opoianili, da naj ves mesec oktober slovesno častijo Mater božjo kaker kraljico presvetega rožnega venca, da bi v tako žalostnih časih ž njim pri Bogu pomoči sprosili sveti cerkvi. Leto za letom so potem zapovedavali, da naj verni molijo vsaj eden del rožnega venca z litanijami Matere božje vsak dan od prvega oktobra do drugega novembra zjutraj mej sveto mašo ali pa zvečer, pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom v monštranci in sicer v vseh škofovskih, farnih in tudi v drugih cerkvah in kapelah, ki so posvečene Materi božji. In ta mesečna pobožnost se ima takò dolgo opravljati, dokler ne bodo rešeni sveti oče. Da bi verni rajši in obilniši molili rožni venec so podelili sveti oče tej mesečni pobožnosti sledeče odpustke: 1) za vsak dan od 1. oktobra do 2. novembra 7 let in 7krat po 40 dni, ako molijo rožni venec v cerkvi z drugimi; ali ako so zaderžani, doma; 2) popolni odpustek, ako vsaj 10 dni tako opravljajo to pobožnost in se spovejo in obhajajo; 3) popolni odpustek na roženkransko nedeljo ali pa

mej osmino, ako po opravljeni spovedi in sv. obhajilu molijo nekoliko po namenu sv. očeta.*)

Zakaj so pa zapovedali sveti oče ravno rožni venec moliti? Zato, ker dobro vedo, kar pravi apostelj molitve sv. Alfonz Ligvori: „Vsak ve, koliko hvalo je svet dolžan ti molitvi. O koliko jih je bilo po nji greha rešenih! Koliko jih je bilo po nji k svetemu življenju napeljanih; koliko jih je, kateri so zdaj v nebesih in so ž njo dosegli srečno smert!**) Blagovoljni udje tretjega reda, poslušajte in posnemajte svetega očeta, ki molijo rožni venec vsak dan mej 10. in 11. uro zvečer v svoji kapeli in so se dali vpisati v večni rožni venec. Molite rožni venec, vedite pa, da je, kaker uči sv. Alfonz Ligvori, Materi božji ljubši, ako eden del rožnega venca zmolite počasi in pobožno, kaker pa vse tri dele naglo in z majhino pobožnostjo. (Slava Marije II. del.)

Ravno tistega leta 1883., pa nekoliko poprej so posvetili naš slavno vladajoči papež Leon XIII. mesec oktober svetemu Frančišku Serafinskemu in so podelili sledeče odpustke: 1) popolni odpustek 4. oktobra, na dan sv. Frančiška ali pa mej osmino, ako se spoveš, obhajaš, cerkev obišeš in v nji nekoliko moliš po namenu svetega očeta; 2) 300 dni odpustka, kolikerkrat si pri devetdnevnici ali pa mesečni pobožnosti v čast svetega Frančiška. Ti odpustki so podeljeni samo do leta 1893.

2. oktobra, roženkranska nedelja, popolni odpustki roženkranske bratovščine in popolni odpustek živega rožnega venca. Vsaki katoliški kristijan prejme tolikokrat popolni odpustek, kolikerkrat obiše od sobote popoldan in vso roženkransko nedeljo do večernega mraka roženkransko kapelo ali pa v cerkvi izpostavljeno podobo Matere božje, kraljice presvetega rožnega venca, opravi spoved in prejme sveto obhajilo in moli po namenu sv. očeta.

4. oktobra, sveti Frančišek Serafinski popolni odpustek v frančiškanskih cerkvah za vse; denes imajo popolni odpustek udje tretjega reda, bratovščine presv. R. Telesa, društva vednega križevega pota in pas sv. Frančiška Serafinskega.

6. oktobra, sveta Marija Frančiška, tretjerednica, popolni odpustek za vse v frančiškanskih cerkvah; ker je prvi četertek v mescu imajo popolni odpustek udje bratovščine presvetega Rešnjega Telesa.

*) Leon XIII. 1, sept. 1892. 30. avg. 1884. S. R. C. 20. avg. 1886.

**) Slava Marije. II. del.

7. oktobra, prvi petek v mesecu, popolni odpustek udov bratovščin presv. R. Telesa in presv. Jezusovega Serca.

15. oktobra, sveta Terezija, devica, popolni odpustek bratovščin presv. R. Telesa in karmelske.

16. oktobra, tretja nedelja v mesecu; popolni odpustek imajo udje živega rožnega venca.

19. oktobra sveti Peter Aljkantarski, in 23. oktobra sveti Janez Kapistranski, oba spoznavavca prvega reda sv. Frančiška; ta dva dni je popolni odpustek v frančiškanskih cerkvah za vse.

Enkrat v mesecu, keder imajo mesečno skupščino ali shod, imajo popolni odpustek udje tretjega reda, bratovščin sv. R. Telesa in presv. Jezusovega Serca. Enkrat v mesecu, keder komu drago, imajo popolni odpustek udje tretjega reda, bratovščin sv. Rešnjega Telesa, presv. Jezusovega Serca, apostoljstvo molitve, naše ljube Gospe presv. Jezusovega Serca, udje in dobrotniki družbe sv. Vincencija.

En petek v mesecu ima apostoljstvo molitve in dva popolna odpustka pa bratovščina brezmadežnega Serca Marije za spreobrnjenje grešnikov.

P. A. F.

Krištof Kolumb.

12. dan prihodnjega mesca vinotoka bo 400 let, kar je Krištof Kolumb našel novi svet — Ameriko. Po pravici se zato letoš povsod spominjajo slavnega moža, ki je odperl sè svojo najdbo nov vek v zgodovini človeškega rodu. Tudi mi se ga smemo spominjati s posebnim veseljem, ker je bil Kolumb ud tretjega reda sv. Frančiška in so mu zlasti frančiškani pripomogli doseči nameru ter mu zvesti na strani stali v vseh bridkostih in težavah. Zato se bo po naredbi vesoljnega poglavarja reda sv. Frančiška 12. vinotoka tudi v kolegiju sv. Antona v Rimu Kolumbu na čast obhajala posebna slovesnost, kjer se bo govorilo o slavnem možu blizu v vseh poglavitnih jezikih evropskih, starih in novih. Seveda mi ne pojdemo poslušat in najberž tudi naših bravecev nobeden ne. Da se pa nekoliko vender tudi vdeležimo lepega spomina, smo sklenili v tem in nadaljnjih letošnjih listih kaj več

povedati o Krištofu Kolumbu ter zlasti — kar se ne bere kjer-sibodi — pojasniti zasluge, ki so si jih pridobili frančiškani zanj in za njegovo slavno delo.

I

Krištof Kolumb, po laško Kristóforo Kolómbu, po špansko Kristóvalj Kolón, kar pomeni po naše Kristonos Golob, je bil rojen okoli leta 1441 v Genovi — to je zdaj skoraj gotovo, dasiravno si ga prisvajajo tudi razna druga laška mesta. Stanu je bil priprostega, njegov oče je volno česal za sukno. Študiral je najprej v domačem mestu Genovi, potem pa v Paviji, kjer so bile vélike šole. Vže zgodaj je šel na morje, kjer se je vdeležil tudi bojev s Turki, Benečani in drugimi. Pripeljal se je celo visoko na sever, notri v Islandijo. Na Portugaljskem, v Lizboni se je oženil. Vzel je neko Filipo, hčer placentinskega viteza in slovečega pomorščaka Jerneja de Pelestrello, ne bogato ali zmožno gospodično, ki mu je za doto prinesla zemljepisne karte svojega očeta ter ga je seznanila še z raznimi drugimi imenitnimi pomorščaki. Občevanje ž njimi ga je zgodaj pripravilo na to misel da je poklican najti po morju novo pot v Indijo. Takrat so bili začeli učeni možje slutiti, da je naša zemlja velika krogla, ki plava po neizmernem prostoru svetá, kaker ji je stvarnik odločil. Tako je sodil mej drugimi zlasti neki učen zdravnik v Florenci, Pavel Toskanelli, znanec Kolumbov, s katerim sta si tudi dopisovala. Iz tega se je dalo sklepati, da bi tisti, ki bi se peljal po morju vedno proti sončnemu zahodu, naposled prišel do vzhodnega obrežja Azije in torej v slavno in bogato deželo Indijo. In tako je v resnici sklepal Kolumb ter skleuil to tudi storiti. Svoj načert je razložil in priporočil najprej starešinstvu svojega rojstnega mesta, potem tudi v Benetkah; to so bila namreč takrat najmogočnša primorska mesta na svetu. Ali ni tu ni tam né dobil pomoči, ki jo je prosil, da bi mogel zveršiti svoj velikanski namen. In velikanski je bil zares ta namen. Kolumb je hotel v vse ajdovske dežele odpreti pot veri Kristusovi in sè zlatom, ki bi ga dobil v bogati Indiji, oborožiti vojsko, ki bi rešila Jeruzalem in druga sveta mesta iz mahomedanske oblasti. Da se za kaj takega bogati kupci v Genovi in Benetkah niso dali ogreti, kedo bi se čudil? Nič bolje se mu né godilo v Portugalu, kjer se je ponudil kralju Janezu II., in na Angleškem.

Povsod so ga odpravili ko sanjača, ki se mu pamet meša. Pa to pogumnega moža le ni ostrašilo. Naposled se oberne na Špansko upajoč tam boljše sreče. Jeseni leta 1484 je bilo, ko je v primorskem mestu Palos v Andaluziji, najjužniši deželi španski, stopil na suho.

II.

Palos je dandanašnji majhin, skoraj zapuščen terg; nekedaj pa je bilo znamenito primorsko mesto, kjer so se pogosto mudile ladje, ki so vozile ob bregovih atlantskega morja. V Kolumbovem življenju se bo to mesto še imenovalo. Za zdaj pa pojdimo kake štiri kilometre dalje, tja kjer se reka Tinto izliva v morje, pa stopimo na prijazno s pinijami in cipresami obsajeno primorsko višavo „La Rábida“, kjer je stala v tistem času cerkvice Matere Božje in frančiškanski samostan, majhin sicer, pa preskerbljen z dobro knjižnico in posebnim vzvišenim krajem za zvezdoznanska opazovanja. S tistega kraja se je videlo daleč okoli, na severu do gora bližnjega Portugala, po planjavah, ki jih napaja velika reka Gvadalkivir, na južni strani pa po neizmernem morju, kaker daleč oko seže.

Neki jesenski večer leta 1484 je terkal na vrata tega samostana borno oblečen tujec, ki je vodil za roko dečka kakih pet let starosti, ter je poprosil zanj kosec kruha in kozarec vode. Po naključju mu pride naproti gvardijan samostana pater Janez Péres ter ž njim morebiti tudi pater Anton iz Marcéne, učen zvezdoslovec, in pa neki zdravnik iz mesta, Garsija Ernándes, ki je bil v zvezdoslovju tudi izveden in se je zato in ker je bil tudi samostanski zdravnik, večkrat mudil na Rábidi. Jasni pogled in plemenito obličje siromašnega tujca je možé berž vnelo zanj, in ko so izvedeli, da je italijan, namenjen na španski dvor, da bi kralju predložil neki načert velike važnosti, ga povabi p. gvardijan, naj vstopi in počije v samostanu. Ta tujec je bil Kristof Kolumb sè svojim sinkom Diegom*). Kaj ga je pripravilo prav za prav, da je prišel na Rábido, ni lahko povedati; gotovo pa je dobri Bog vodil njegove korake, da je prišel v samostan, kjer so živeli pobožni in učeni možje, ki so mu mogli koristni biti,

*) Diego pravijo Španci za Jakob. Naredilo se je namreč iz Sant-Jakob: Santiagob, Santiago, Sandiagio, Sandiego, San Diego, Diego, kaker pri nas iz Sanctum Aegidium: Sant Ejidium; Sant-Jidjün, Santídjen, Santiljen, Šan Tiljen, Tiljen.

pomagati mu, da doseže svoj namen. Zlasti je bil gvardijan, p. Janez Péres, znan na španském kraljevem dvoru, ker je bil prej spovednik kraljice Izabele. In on je Kolumbu, hitro ko je izvedel njegov namen, z navdušenjem obljubil svojo pomoč, da dobi sredstev potrebnih za tako veliko podjetje. Ali, da po pravici pove, pravi, zdaj ni primeren čas, da bi se pokazal na kraljevem dvoru, naj počaka v samostanu in bo tu kaker doma, o pravem času mu bo že naznanil. Od tega trenutka je bilo sklenjeno prijateljstvo mej Kolumbom in frančiškani na Rábidi, kjer so se zdaj dan na dan veršili o Kolumbovi nameri učeni pogovori, h katerim je prihajalo tudi več morskih voznikov, zlasti sloveči morski kapitan Alónso Pinsón. Sad teh pogovorov je bilo vedno bolj vterjeno prepričanje o resničnosti Kolumbovih misli in nazorov in opravičenosti njegovega namena. Alonso Pinsón se je zavezal Kolambevo podjetje podpirati sè svojim premoženjem in tudi osebno se ga vdeležiti. Kolumb pa je skušal mej tem tudi z molitvijo in premišljevanjem božjih reči se vrednega storiti, da zverši delo, h kateremu se je čutil poklicanega. Ker mu je bila odperta samostanska knjižnica, je porabil priložnost, da se čedalje bolj seznanil sè svetim pismom, sè spisi cerkvenih očetov, sv. Jeronima, Avgušтина, Ambroža, in tudi novejših cerkvenih učencov in pisateljev, Skota, Lirana, Tomaža in Bonaventura. Kaker pri njih prave kerščanske modrosti, tako je iskal v zgodbah svetnikov zgledov lepega kerščanskega življenja. In te zglede je tudi posnemal po okoliščinah, v katerih je živel. Ni namreč le jest hodil s frančiškani; ž njimi je tudi molil in vse samostanske duhovne vaje opravljal. P. gvardijan, ki je bil njegov spovednik, ga je zato čedalje bolj čislal in ljubil, spoznal je v njem zmirom bolj moža, ki si ga je Bog sam izbral za velike reči. Po vsem soditi je preživel Kolumb precej dolgo v samostanu na Rábidi. Naposled se je zdelo p. gvardijanu vender le čas, da ga pusti v Kórdovo na kraljevi dvor. Preskerbel mu je potrebnega denarja za pot in napravil tudi priporočno pismo do svojega prijatelja patra Ferdinanda iz Talavere, ki je za njim bil spovednik kraljice Izabele. Ta, je mislil Péres, bo Kolumbu lahko pomogel, da pride pred kraljico in ji razodene svoj namen in svojo prošnjo. Sinka njegovega pa je hotel prideržati v samostanu, kjer bo dobival hrano, obleko in primerno odgojo. Lehko si je misliti, kako ginjen je bil Kolumb in kako težko se je ločil od tako

ljubih ljudi, kako hvaležen je pustil svojega otroka v varstvu tako dobrega prijatelja.

III.

V Kórdovi je Kolumb gotovo brez težave našel patra Ferdinanda, kateremu ga je p. gvardijan Rábidski priporočil, in kaker sporoča zgodovina, je bil to res dober mož, učen pa vender ponižen in prijazen sè vsemi; vsi so ga imeli kaker za svetnika. Vender ga unanjost tujega moža v ponižni in celo borni obleki nikaker ni genila; celò priporočilo starega prijatelja se mu ni zdelo zadosti, da bi bil Kolumbu zaupal. Naravnost mu je povedal, da se mu ne bo dovolilo kralju in kraljici stopiti pred obličje. In res, Kolumb ni mogel ničesar doseči. Ko se je vže naveličal čakati, sklene v pismu naznaniti svoj namen kralju Ferdinandu in prositi njegove pomoči. To pismo, pisano v Kórdovi, je ohranjeno in slove tako :

„Prejasni knez! Od svojih prvih let vdan vožnji na ladjah vže jako dolgo križam po morju semtertja in sem vže videl vse do zdaj znane dele njegove. Tako mi je bilo priložnost govoriti s premnogimi učenimi, duhovniki kaker svetovniki, latinci, gerki, mavri, vsaketere vere. Od tod imam marisiketero znanje o zemljerstvu, zvezdoslovju in morski plavbi; navadil sem se tudi risati zemljevid ter določevati mestom, rekam in goram njih lego. Zato sem namenjen zdaj iti, da odkrijem Indijo, in v ta namen se obračam k Vaši Visokosti in prosim blagovoljnosti in pomoči. Dobro vem, da se bodo norčevali z meno, kateri bodo to slišali; pa samo da mi blagovoli Vaša Visokost oskerbeti sredstva, jaz sem gotov, da premagam vsa nasprotja, ki se mi bodo na pot stavila, in srečno dosežem svoj cilj.“

Na to pismo Kolumb ni dobil odgovora, tudi ni prišlo kralju v roke. Tako bi se bil skoraj moral verniti iz Kórdove brez nobenega vspeha. Ali prav tam je našel nekako novo domovino. Zapuščenege, nesrečnega, brez prijatelov, ki bi mu bili mogli pomagati, brez družine — žena, od ketere je imel sinka Diega, mu je bila vmerla na Portugaljskem — tako žalostnega in potertega je tolažila lepa in plemenita gospodična Beatrica Enrikes, s katero je proti koncu novembra 1486 sklenil svoj drugi zakon; 29. avgusta naslednjega leta mu je tudi ona porodila sinu, Ferdinandu Kolumba, tistega, ki je pozneje prvi popisal življenje in zasluge svojega očeta.

Proti koncu leta 1486 se mu je posrečilo, da se je sešel s papežim poslancem Antonom Geraldinijem, ki se je bil ravno, po zahtevanju kraljice Izabele, vernil na Španško. To je bil mož globoke učenosti, ki je hitro sprevidel važnost Kolumbove namere, ter ga je zato vzel v svoje posebno varstvo. Njemu se je imel Kolumb zahvaliti, da ga je prijazno sprejel veliki španski kardinalj in kancelarij kastilijskega kraljestva, Peter Gonsáles de Mendósa, in mu je bilo naposled venderle dauo, da je smel kralju Ferdinandu osebno razložiti svoje namere. In njegovo plemenito obličje, resno vedenje, lehko in gladko govorjenje je očaralo kralja in kraljico, tako da sta že iz tega spoznala, da ta mož ne more goljuf biti. Privolila sta, naj v Salamanki, kjer so bile velike šole, pred zborom učenih mož, v ta namen izbranih, razloži svoje misli, in če jih bodo ti poterdili, bosta tudi kralj in kraljica radovoljno roke podala.

IV.

V Salamanki torej, v dominikanskem samostanu sv. Štefana se je zbral zbor, ki ga je v ta namen sklical kralj Ferdinand, proti koncu leta 1486 in se je nadaljeval celo zimo naslednjega leta 1487. Sešli so se slavni učenjaki, doktorji vseučilišča, in izbrani možje raznih redov, dominikani, frančiškani, karmeliti, avguštinijani, jeronimiti, benediktini, trinitarci. Pervi sedež je imel kardinalj Mendósa, ki je vodil posvetovanje; v pričo sta bila tudi bivši papežev poslanec Geraldini in p. Ferdinand iz Talavere, kraljevi spovednik. Odločeni dan je stopil Kolumb pred ta učeni zbor s zaupanjem pravičnega moža in gotovostjo o svoji reči prepričanega. Ali kmalu je videl, da so učenjaki sicer jako učeni, ali ne tudi jako modri. Samo dominikani, katerih gost je bil Kolumb v Salamanki, in frančiškani so ga pazno poslušali; vsi drugi so bili tako polni predsodkov, da so ga zasmehovali vže ko je govoril in razkladal svoje nazore. Potem pa so se ga lotili zavračati in pobijati z nekimi besedami svetega pisma, ki jih niso razumeli, in z raznimi izreki sv. Avguština, Laktancija in Lirana, kateri ob svojem času takih reči še niso mogli prav soditi. In pri tem so vbozega moža zasramovali in zasmehovali, kaker je od nekedaj navada „vsegavednih“ in v sé zaljubljenih modrijanov. Kolumb je skušal z mirno in pristojno besedo razveljaviti njih vgovore, ali zastonj je bil ves trud. Učenjaki so

ostali pri svoji krivi veri, da je zemlja največe vstvarjeno telo, nad katerim Bog „razpenja nebo kaker kožo“ (Psalm 103, 2). In ke bi tudi res bila zemlja okrogla, nihče ne more na drugo stran, ki je potopljena v sredi „mračnega morja“, ki nima mejá, in ke bi se tudi moglo na ono stran, ne bi se moglo nazaj, ravno ker je zemlja okrogla. Modrijani niso pomislili, da hodi muha gori in dolu po steni in celo po stropi prav tako brez skerbi kaker po tleh. In kaj je največa ladja proti celi zemlji? ali ne menj ko muha proti svetega Petra cerkvi v Rimu? Ker so pa vender bili v zboru tudi možje, ki se niso dali oslepiti strasti in predsodkom, zlasti dominikan pater Diego Desa, Mendosa in Geraldini, zato se vender Kolumbova reč ni precej zaverгла. Seje so se nadaljevale do spomladi. H končnemu zaverženju je pripomogel skoraj najbolj pater Ferdinand iz Talavere, kateremu je bil Kolumba p. Janez Péres z Rábide tako zaupno priporočil.

Vender tudi nato Kolumb če ni zgubil poguma in poterpežljivosti. Živeč se z delom svojih rok se je deržal v bližini kraljevega dvora pričakujoč vgodne prilike. Tako je prišlo leto 1491 ko so se delale poslednje priprave na vojsko zoper mavre, ki so še vedno imeli na Španskem v okrajini Granadi svoje kraljestvo. Kolumb se je bil naveličal čakanja; obernil se je do dvora za odločen odgovor. Kralj in kraljica sta vkazala p. Ferdinandu iz Talavere, naj skliče še enkrat zbor k poslednjemu posvetovanju v tej zadevi. Zbor je seveda Kolumbovo reč zavergel ko nekaj praznega in nemogočega. Vender se dvor s tem ni zadovoljil. Kolumbu se je odgovorilo, ko bo vojska dokončana, se vzame ta stvar vnovič v prevdarek. Ali Kolumbu je bilo naposled vender le preveč tega neskončnega odkladanja; sklenil je pustiti tudi Španijo in drugod iskati boljše sreče.

V.

Ko to zve pater gvardijan na Rabidi — Kolumb je bil prišel po svojega otroka, — ga je močno vžalilo, ker je ljubil moža in ljubil tudi svojo domovino in nji želel ohraniti čast in dobiček Kolumbovega podjetja. Ali pobožni mašnik se ni dal premagati žalosti, in ker je bil skrajni čas, se je odločil k pogumnemu koraku. Ko njen stari spovednik je pisal kraljici sami. Pismo je izročil prijatelju Garsiji Ernandesu, zdravniku samostanskemu, in ta je dobil nekega morskega voznika, ki je ko-

liker toliko imel pristopa na kraljevem dvoru, Sebastijan Rodrigues mu je bilo ime, — da pismo naravnost nese kraljici. P. gvardijan je prosil v tem pismu, naj bi smel sam priti in osebno govoriti s kraljico, in to je prosil tako priserčno in pohlevno, pa ob enem s toliko močjo in odločnostjo, da se je kraljica razjokala, ko je brala pismo, ter je berž bila pri volji sprejeti moža, ki je kazal toliko vnetost za čast božjo, toliko ljubezen do domovine in vdanost do svoje najvišje gospé. Čez štirinajst dni se je Sebastijan Rodrigues vernil na Rábido s kraljičinim odgovorom. In veliko je bilo veselje gvardijanovo in Kolumbovo in vse samostanske družine, ko so brali Izabelino pismo in videli njena plemenitá čutila. Rodrigues se je imel berž o polnoči nato verniti. Nevstrašeni p. gvardijan, dasiravno že star mož, se odpravi ž njim na najetem mezgu po nevarnih potih proti kraju, ki ga je kraljica določila, v vojno ležišče Santa Fé, in povabljen v domačem pogovoru ž njo, naj pove naravnost svoje misli o Kolumbu in njegovem namerjanju, pravi, da je to mož krepkega duha in zdrave čednosti, vreden velikega podjetja, njegov načert naj se veselo sprejme, ker so njegove misli prave in resnične, da si jih v Salamanki niso razumeli. In starček je branil Kolumbovo reč s toliko gorečnostjo in zgovornostjo, da mu je kraljica, hitro pridobljena, berž rekla pisati Kolumbu, naj pride v Santa Fé, in je ona sama priložila pismu 20 tisoč maravedijev (nekaki stari španski denarji ob raznih časih različne vrednosti se imenujejo tako), da si oskerbi konja za ježo in obleko, v kateri bi se mogel pokazati na kraljevem dvoru.

Kolumb se je nato berž odpravil na pot proti Granadi ter je prišel v Santa Fé, ko je vojska, ki so jo toliko sto let imeli kristijani in mavri na španskem polnotoku, svoj za kristijane srečni konec dosegla. Granáda je bila dobljena; namestu mohamedanskega mesčevega krajca se je nad njo vzdigovala zastava svetega križa. Kolumb je bil pričujoč, ko je Ferdinand iz Talavere, že ko nadškof granadski, sloveči kraljevi građ maverški Alhambro vzel v posestvo.

Ko je pater Janez svojega prijatela pripeljal h kraljici, ga je sprejela ta sè vsem spoštovanjem in češčenjem, in ni se govorilo več o Kolumbovem podjetju, ker ga je bila plemenita gospa vže odobrila v sercu, prepričana, da se je v Salamanki krivica godila Kolumbu; govorilo se je zdaj le še o plačilu, ki se mu ima dati, ako se stvar posreči. V ta namen se je vstano-

vil odbor, kateremu sta bila na čelu Talavera in Péres. Pa tu je prišlo Kolumbovo podjetje zopet v nevarnost. Kolumb, mož pogumnega duha, velikodušnega značaja in gotov svoje reči je pokazal velikost svojega pričakovanja v velikosti plačila, ki ga je hotel, ako se izpolni. Zahteval je, 1. da ima biti on namestni kralj in vladavec otokov in skupne zemlje, ki jo odkrije, in admirálj oceanskega morja; 2. da se njegove časti ohranijo za vselej pervorojncem njegove družine; 3. da bo imel desetino od vsega, kar bo koristi od zemljá, ki jih podverže Španiji; 4. da bo on edini sodnik v vseh tergovskih nasprotjih, ki bi vtegnila nastati mej Španijo in novimi deželami; 5. da se zaveže za osmi del pripomoči k vsem stroškom vožnje, ako bo osmina koristi njemu pripadala. — To so bili prav tisti pogoji, ki jih je stavil devet let poprej portugalskemu kralju Janezu. Odbor jih je odbil z nejevoljo, ker bi naredili Kolumba malo menj ko kralja. Tudi kraljici se je to zdelo preveč in je hotela staviti druge, tudi častne in velike. Ali Kolumb je ostal terden, ne hoteč odstopiti niti čerke, tako v varstvo svojega dobrega imena, kaker v čast svojega podjetja. Pripravljen je bil rajši zapustiti Španijo, ko v zaničevanje pripraviti svojo reč. Vender se ni hotel pre-nagliiti; slušal je previdni svét patra Janeza in vnovič začel pogajanje s kardinaljem De Mendósa. Ali ko se je razbilo tudi to, je vžaljen in razdražen, ne da bi šel po sinu na Rábido in celo ne da bi se poslovil od prijatela patra Janeza, odpotoval proti Francoskemu, katerega kralju je bil pisal in tudi že odgovor dobil od njega.

Mej tem sta si prizadevala dva dobra moža, Alonso de Kintavilja in Alojzij Santangeli, da bi přegovorila kraljico Kolumbu na korist, pa se jima ni hotelo posrečiti. Ali ko kraljica izve, da je Kolumb odšel, spremeni na enkrat svoje misli, sprevidi, da so jo motili zavidavci in hinavci, in velikodušno se odloči za Kolumbove pogoje. Pošlje torej za njim in ko ji ga pripeljejo, vpričo ministrov in patra Péresa s prijaznim pa odločnim glasom izgovori spomina vredne besede: „Podjetje sprejmem za svojo kastiljsko krono; da dobim denar za odpravo, bom zastavila svoje dragocenosti.“

17. malega travna 1492 sta kralj Ferdinand in kraljica Izabela v Granádi podpisala pogodbo ter dodala Kolumbu priporočilo za vsaki primerljaj; in Izabela, vedno velikodušna, je 8. majnika imenovala malega Diega, pervorojenca Kolumbovega, za

paža kraljeviču z letno plačo 9 tisoč maravedijev, čast, ki je bila prihranjena le sinovom najplemenitiših hiš v kraljestvu.

Kolumb in Péres sta se polna serčnega veselja, ginjena poslovala od kraljice. Péres je šel naprej na Rábido, Kolumb je prišel za njim. Na Rábidi pa je bila njegova in vse samostanske družine prva skerb zahvaliti Mater Božjo, da se mu je posrečilo po dvajsetletnih bojih in bolečinah, doseči, kar je tako silno želel.

(Dalje prih.)

O gorečnosti.

Večkrat se slišijo tožbe od pobožnih duš, da nimajo več tiste gorečnosti, katero so čutile v začetku svojega spreobrnjenja in več ali manj časa potem. „Vse je prešlo, vse; zdaj ne ostaja drugo ko suhota; obenega veselja ne čutim več v pobožnih vajah.“ Tako govorijo.

Kaj je prav za prav gorečnost? Neki pobožni pisatelj jo tako-le določuje: „Gorečnost je veliko nagnenje k vsaki popolnosti, pomnoženje dobre volje, poterjenje v svetih sklepih in trajajoča stanovitnost.“ Toraj ona ne obstoji v izgredih, v nekem letanju; temuč je neka stanovitna lastnost in živa moč naše duše. Ona dela, da ne opustimo nič, nič ne storimo pred časom niti po pravem času. Prava gorečnost išče z velikim zanašanjem vsako priložnost k dobremu delu; sicer pa ne hrepeni po izrednih djanjih čednosti, temuč skerbi natančno izpolnjevati svoja navadna opravila, in to ne samo enkrat ali dvakrat, temuč stanovitno, in ravno to je naj poglobitniše znamenje gorečnosti. Naposled je znamenje gorečnosti tudi zmirom večje pomnoženje. Namreč, gdor je v resnici goreč, on zmirom bolj raste v tej prelepi lastnosti, in ne neha v napredovanju do smerti.

Iz tega sledi, da ni res, kar neketeri pravijo, da je namreč gorečnost le sladčica pobožnih duš v začetku duhovnega življenja, potem pa da lahko zgine brez obene škode. To pomeni, da ne vejo, kaj je prava gorečnost. Presladke solze, globoko zdihovanje, neko gibanje, ki se zdi, kakor da bi dotične duša hotla vničiti hudobno telo, orodje toliko pregreh, in kakor da bi se hotla vtopiti v morje miloserčnosti božje, vse to ni gorečnost, temuč m i n l j i v i nasledki spreobrnjenja. Da, minljivi, ker tra-

jajo le nekoliko časa, in to ne pri eni duši, temuč pri vsaki. Prava gorečnost je pa, kaker je bilo rečeno, bitno trajna. Bog varuj, ako bi bila gorečnost taka, kakeršno si mislijo neketeri! Oni n. pr. mislijo, da je gorečnost, javno opravljati pobožne vaje, ali pa take, kakeršne jim pridobivajo veliko hvalo od ljudi; ako so vsi zavzeti le za izredna opravila; gledajo samo na pogrške svojega bližnjega, nič na svoje; neizmerna želja pre narediti vse, kar ni po njih glavi, peče take duše, da je kaj, in, vboge, mislijo da so goreče! Naposled, gdor se nameni mnogo reči storiti pa precej popusti, nikaker ne spada mej prave goreče.

Nu, kakó se pa spozna prava gorečnost? Po sadovih.

Pervi sad prave gorečnosti je pogumnost, s katero se spe njamo sè vsemi svojimi močmi, da dosežemo namen; in celó keder storimo še več, ko moremo in smo dolžni, da dosežemo do bri namen. Drugi sad je veliko nezaupanje v samega sebe; in tretji, zatajevanje in zatiranje, katero je tako rekoč natorna potreba goreče duše.

Toraj pogumnost v dosezanju dobrega, nezaupanje v samega sebe, in zatajevanje svojevoljnosti so trije sadovi prave gorečnosti. Blager duši, ketera jo ima! Vzemimo en primer. Neka duša je v velikih skušnjavah proti eni ali drugi čednosti. Da ona dotično čednost ohrani, se varuje skerbno ne samo vsake bližnje temuč celó vsake daljuje priložnosti, in pri tem je njeno edino zaupanje v Boga; verh tega pa svojemu telesu prikrati več kaker more. V tem djanju ne misli pa, da je potreben jok, zdihovanje, sladkost in drugo, ne, ne, taka duša je lahko pri vsem tem v največi suhoti, in vender je goreča.

Da ostaneš, ali pa postaneš goreča, vadi se najpred v pričujočnosti božji, to je, pomisli večkrat, da je Bog povsod pričujoč, tudi ako ga ne vidiš. Ta misel bo storila v tebi, kar stori vojaku, keder je pred svojim poveljnikom, to je, pogumnost k vsemu dobremu djanju. Dalje, naj bodo jako goste pri tebi kratke molitvice, posebno tiste, ketere pomenijo tvojo veliko malovrednost. Pred vsemi naj ti bo prva tista sv. Leonarda Portomavriškega: Moj Jezus, vsmiljenje! Zdihuj tudi večkrat sè sv. očakom Frančiškom: Moj Bog, moje vse! Tudi tista sv. Filipa Nerija naj se posebno zjutraj sliši na tvojih ustnicah: „Varuj me, o Gospod, denes, ker ako me zapustiš, te bom izdal.“ Reci večkrat sè sv. Ignacijem: „Daj mi, dobri Bog, tvojo ljubezen in milost, ker za drugo mi ni mari.“

Sicer pa, zapomni si dobro, o duša, da, ako, hočeš da ti bodo koristne te kratke molitvice svetnikov, jih stori svoje, to je ponavljaj jih s pomljivostjo in serčno občutljivostjo, ker, ako jih le iz navade izrekuješ, ti ne bodo nič koristile.

Nadalje, ako hočeš biti goreča, ne smeš začeti nobenega dela, da ga pred ne bi darovala Bogu, z namenom da mu dopadeš. Zatoraj vzdigni pred vsakim djanjem en hip svoje serce k Bogu, in daruj je na njegovo večo čast in slavo. Četerto sredstvo, da zadobiš gorečnost, je to, da imaš na tistih krajeh, kjer delaš čez dan, kako podobo Kristusovo ali Matere božje, ketera naj ti budi spomin na Boga.

Petič bodi združena z Bogom, koliker je mogoče. To je neobhodno potrebno za dušo, katera hrepeni po popolnosti. Napravi si zato o duša, v svojem sercu, kaker altar, pred katerim zbiraj večkrat vse svoje misli in djanja, kaker je delala sv. Katarina Sijenska. Kaker ti je znano, tej veliki svetnici niso hotli pustiti pobišni, da se vadi v molitvi in družih pobožnih rečeh; da bi jo od njih celo popolnoma odvernili, obložili so jo sè vsakovrstnimi raztrešljivimi opravili. No, kaj stori ona? Sluša jih, ali napravi si v sercu utico, v kateri je zbirala svojega duha, takó da je na tak način dospela do velike svetosti. Posnemaj jo tudi ti, pobožna duša, in videla boš, da pri vsih svojih opravilih ti bo mogoče občevati zmirom z Bogom.

Ali morda boš rekla na vse to, da se ti zdi pretežavno ravnati se po teh pravilih. Res je, da vse to zahteva neko ne navadno prizadevanje, ali ne misli pa, da je res tako težavno kaker ti šepa v uho tvoje slabo nagnjenje, in pa tudi tvoj največi sovražnik, peklenski hudobnež. Sicer pa si zapomni dobro, da ima vsaka služba svoje težave. Koliko moraš poterpeti v posvetni službi; v tej smo vže tako in tako vsi, ker smo vsi podložni enemu ali drugemu! Pa, ako vender vse prenašaš, kar te v tej službi zadene, in pri vsem svojem terpljenju ostaneš, kjer si, zakaj se pa ne bi potrudila tudi kaj za Boga? Oh, kaj morda ne zasluži Bog, da kaj za njega terpiš? Saj je On toliko zate storil in terpel! Kaker je gori rečeno, ne misli, da je v službi božji treba jokati, zdihati in Bog ve še kaj, ne, ne, temuč goreče služiti Bogu se pravi opravljati svoja n a v a d n a opravila ob p r a v e m č a s u, in n a t a n č n o.

P. H. R.

Zakaj se moramo v vsem vdati v voljo božjo.

Eden najtolajljiviših naukov naše sv. vere je gotovo nauk o božji previdnosti, ki nas uči, da se vse, kar se godi na svetu, izvzemši greh, godi po volji božji. Sicer pa je v tem nauku naj tolajljiše prepričanje, da je vsako naše terpljenje in vsaka nasprotnost za nas koristna in zveličavna. Mi kaj takega dostikrat ne spoznamo, ker Bog navadno skriva svoje namene, keder nas tepe. O koliko zgledov bi se moglo o tem naštet, kako namreč Bog svoje otroke na videz tepe, v resnici pa jim po terpljenju celò telesne milosti deli. Pomisli, duša, na egiptovskega Jožefa. Gdo bi bil rekel, da bo sveti mladenič skozi toliko britkosti dospel do tolike slave? Oh, sramujmo se, ker se izkazujemo v svojih britkostih tako nehvaležne. Dobro si zapomni, terpeča duša, keder boš prišla pred obličje božje, in jasno videla s kako ljubeznjivostjo ti je Bog eden ali drugi križ naložil, keterega si pa ti tako po sili vlekla, jako, jako te bode sram.

Zdaj se n. pr. tožiš, ker ti je otrok vmerl. Na sodnji dan boš pa videla, da bi bil njega malo kasnje vbil na duši ali na telesu kak hudobnež. Zopet se ta ali ona toži, ker se ni moglo priti do na videz srečne poroke; ali na sodnji dan boš spoznala, da bi bil tisti zakon nesrečen v vsakem oziru. Še nekaj. Bolezen, katero ti tako neizrečeno težko prenašaš, ti podaljša življenje za dvajset, trideset let! Zveličanje ti je pridobilo ali zagotovilo tisto zasramovanje ali očitno ponižanje. Ke ne bi bila zgubila tistega denarja, bila bi zgubila dušo.

Oh zakaj se toliko tožimo, zakaj godernjamo proti volji božji! Oživimo svojo vero in spomnimo se, da gospodar, vodnik našega življenja in vsega, kar se nam godi, je le Bog, in obeden drugi. Sram nas bodi, ker toliko zaupamo v zdravnika, v prijatelja, v Boga pa tako malo! Kaj se morda bojimo, da nam on ne ve pomagati?!

Oh ke bi mi vedeli, kar Bog ve, bi gotovo tudi hotli, kar on hoče, in sè solznimi očmi bi ga prosili, da nam pusti terpljenje, čez katero toliko tožimo. Tudi nam govori Kristus, kar je rekel Zebedejevim sinovim: O slepi ljudje, „vi ne veste, za kaj prosite“ (Mat. 20, 22.) pustite meni skerb za vas; denite vašo osodo v moje roke; ako bi bil jaz vslišal vaše

želje in prošnje, vi bi bili zdaj že za vekomaj zgubljeni.

Da se pa o tem popolnoma prepričaš, da namreč v vsem Bog le za tvoje boljše skerbi, in zmirom pred očmi ima tvoje zveličanje, pomisli na vse, kar je že za te storil. Bog ti pošilja velike britkosti, da komaj dihaš; ali pomisli, da gdor ti jih pošilja, je celo svoje življenje terpel za voljo tebe vbožtvo in neizmerne bolečine. Gdor te tepe, ti je dal angelja variha, da ti povsod na strani stoji in te vodi; da, on neprenehoma za te moli in se za tvoje grehe daruje vsaki dan tisoč in tisočkrat. Gdor te tepe, neizmerna hrepeni s tabo se združiti. Oh kako si nehvaležna o duša, ako svojemu Bogu, kateri je toliko za te terpel in te od večnosti tolikanj ljubi, vender tako malo zaupaš in misliš, da kar ti pošlje, ti škodi in nič ne koristi.

Ali rekla boš: „Bog mi pregloboke rane seka in njegova roka teži na meni.“ Toraj ti se bojiš tiste roke, ketera je bila radovoljno prebodena in pribita na križ za voljo tebe? „Bog mi daje piti kelih poln bridkosti.“ Res je, verujem ti, o duša terpeča; spomni se pa, da, gdor ti daje ta kelih, je tvoj Zveličar, in da, ako nebi on videl veliko korist ali celò neobhodno potrebo, ne bi te obiskal s tako britkostjo, ker te preveč ljubi.

Toraj bridkosti tvoje so od Boga, kateri je zate toliko terpel! Tvoje britkosti ti pošilja tisti Bog, kateri te od cele večnosti ljubi!

O tolažilne besede! Ako se jih boš večkrat spominjala v svojih bridkosti, sem prepričan, da boš vse rada, vsa vdana v voljo božjo prenašala, in tako si koristila k časni in večni sreči.

P. H. R.

Kako se mej svetom kerščansko živi.

XIII. DOMAČA DRUŽINA.

D o s t a v k i.

(1) Le malo oseb je tega prepričanja, da je imel Bog namen, ko je vbožce odmenil za službo bogatinom in ko je bogatinom privolil, da rabijo sebi enake za služabnike, s pomočjo in skerbjo bolj izvedenih in bolj bistrournih slabim in nevednim laglje

pripomoči k sreči. In vender ni nič bolj gotovega, kot to! Bog ti da le zato služabnike in podložne, da bi našli pomoč in varstvo v tvoji ljubezni, zgled v tvoji pobožnosti, podučenje v tvojih naukih in močno opominjevanje k lastnemu zveličanju v tvoji bogaboječnosti. Pravico, da smeš od njih zahtevati časno službo in postrežbo, imaš le zato, ker si jih dolžan nasprotno poslužiti in sicer z duhovnimi in toraj še vaznišimi deli, Bog ti jih daje za aro, zastavlja, izroča ti jih in bo enkrat odgovor in račun tirjal od tebe. Če si zanemaryl njih zveličanje, bo Bog njih kri od tebe zahteval, in ker bi jim bil moral biti vse, boš moral dati tudi odgovor od vsake pomoči, ki bi jim jo bil mogel dati, pa je nisi dal.

(2) Še enkrat se vračam k ljubezni in skerbni, ki jo imaš obrniti na izrejo svojih sinov in hčera. Mesto, da bi mislil na pomočke, kako bi mogel to dolžnost drugim napertiti, na druge zvaliti, bodi vesel, da si tako srečen, da je Bog tvoje zveličanje spojil s stvarjo, ki tebe samega tako zelo mika, da ti namreč splošno ljubezen do bližnjega, ki si jo dolžan, omeji na tvojo lastno družino; da ti naloži za največo zapoved, ljubiti osebe, ki jih ne moreš drugo kot ljubiti; da hoče, da ti njega glej v osebi svojih otrok, da za njega štori, kar bi storil zanje že iz natorne ljubezni; da strinja zasluženje in večno plačilo s skerbmi, ki trajajo tako kratek čas, ki so tako do cela potrebne in se že v tem življenju stoterno splačajo; da je slednjič, čeravno je mogel porabiti tisoč drugih in njega bolj vrednih pripomočkov, venderle prepustil, da je sreča tvojih otrok in njih izvolitev za večnost odvisna od tvoje gorečnosti in tvoje modrosti.

Če bi imel ti le to edino tolažbo, da si enemu človeku pomagat k zveličanju, ali ne bi bil res srečen? Svoje otroke imej za tiste izvoljene ljudi in tudi ti moreš Jezusu reči, kar je on rekel svojemu nebeškemu očetu o svojih učencih: „Tvoji so bili, pa si jih meni dal. Ohrani jih v svojem imenu, ketere si mi dal.“ Ako bi te pa ta ozir, kaker je močan, venderle ne ganil, pa misli vsaj na svojo lastno korist. Če bi še toliko dobrega storil, ne bo ti prineslo koristi, če v tej stvari ne spolniš svoje dolžnosti. Bog skuša tvoje serce in tvoje misli glede na tvoje otroke. On ravna s teboj, kaker ravnaš ti z njimi. Svojo dobrotljivost meri po tvoji stanovitnosti, svojo priserčnost po tvoji. Kedor ima le še količkaj vere, temu ni treba še drugih vzrokov.

(3) Kedo ne bi vedel iz lastne skušnje, da je človeku že prirojeno, da rad popušča v svoji pazljivosti? Zato ni še dosti, da si otroka odločil za stan, ki se ti primeren zdi in dober, in ga poslal v nauk, treba je tudi še vedno pozvedovati, kakšna je mej učencem in njegovim učenikom, mojstrom. To se najlažje zve, če se poprašuje otroka. Ali ta stvar je zelo občutljiva ali kaker pravijo neketeri, kočljiva, in treba je tu dobro paziti, da ne zajdeš zopet na drugo, krivo pot, namreč, da ne napraviš iz otroka malega vohuna in tožljivca, kar bi bilo popolnoma napačno. Rad govori z otroci, skerbi, da ti bojo zaupali in pusti jim, da se izgovore. Sami od sebe ti bodo povedali, kar želiš zvedeti. Če bi šli pre daleč, ne zaverni jih precej, dokler ne povedo, kar imajo povedati; če bi preveč govorili, jih lahko še kesneje opomniš, toda iz lepa. To bodi rečeno posebno takim, ki imajo otroke v kakem svetovnem zavodu v izreji, ker tu rada pazljivost popušča. Taki zavodi so navadno s početka dobri, za nekaj let pa začno pešati. Najlažje se zve od otrok, kako se jim godi, keder jih puste iz zavoda. Kedor ima pa v lastni hiši odgojitelja ali odgojiteljico, mora pri pozvedovanju še bolj pazljiv in previden biti. Če bi le preveč v otroke silil, bi lahko vzel odgojitelju veljavo pri otrocih, in potem bi bila nadaljna izreja nemogoča. Najbolj je treba skrbeti, da se dobi zaupanje pri otrocih.

Dalje se je treba varovati še druge, zelo navadne napake, posebno dan denes. In ta je prevelika prostost in zaupljivost, ki se skazuje otrokom. Tak še čisto mlad otrok potem misli, da zna in premore več kot stariši, in da jim že sme poduk in dobre svete dajati. Ali pa morebiti ni tako? saj se nam kaže vsaki dan v premnogih družinah.

Nasprotna napaka, ki jo imajo neketeri osebe, je ta, če se otroci prestrogo, preostro derže, tako, da zgube vse zaupanje do starišev.

Povedali smo že tudi, da se prevelika važnost pripisuje stvarjem, ki zadevajo posvetno oliko, premalo pa skerbi za vero in krepost. Otroka likajo le za ta svet, za družčino, ne mislijo pa na to, da bi ga zredili za čednost, da bi ga preskerbeli s serčnostjo, ki je potrebna, da se dela dobro, da se prenaša terpljenje v življenji, da bi mu pripomogli k tisti poštenosti, ki se je že tako pozgubila s sveta, ali pa jo spodriva goljufivi videz. Večkrat je treba otrokom kaj odreči; in če se zato jokajo, je

takrat lepa priložnost, da se jih podučí, kako nam terpljenje pošilja Bog kot pomoček k zveličanju, da je on tisti, ki vse vodi in vlada.

Sploh se premalo skerbi za resnično verski čut pri otrocih. Čudno je, da se pogostoma dobe otroci v letih, ko se hodi k prvemu svetemu obhajilu, ki so v verskih stvareh zelo nevedni, in vendar se ti nevedneži prištevajo višjim stanovom, po domače rečeno: gosposki otroci so in še morebiti prav kerščanskih starišev. Uče jih sicer, da je Bog vstvaril svet, da je vsegamogočen, da mu moramo služiti, ga moliti, ali se jim pa govori tudi od previdnosti božje? ali jih spominja kedo, da naj mislijo na to previdnost pri vseh dogodkih v življenji, da naj terdno zaupajo nanjo, ker to zaupanje pomaga, da človek vse serčno preterpi?

Ne le, da se jim vsega tega nič ne pove, še zelo v nevarnosti so, da bi se naučili in privadili temu ravno nasprotnih nauk. Kako bi si neki mogli pridobiti pravih zapopadkov, če se krivi vsaki dan vpričo njih oznanjujejo. O čem se pogovarjajo po gosposkih dvoranah? Ali se ne čuje tam, kako se v eno mer hvali, slavi, povišuje to, kar sveti evangelij zametuje? Ali se ne vidi vsaki dan, kako odlikujejo sploh znane razuzdance, zato, ker so bogati, ker so mogočni, mej tem ko siromaka, ki je vse hvale vreden, zaničujejo? Ali ne pravi svet, da je neumnost razžaljivcu odpustiti, kar pa sveti evangelij slavi za veliko krepost? Ali se ne vidi pogostoma, kako prijazno se sprejemajo zaničljive osebe v društvih, ker imajo bister um in svetno omiko, za res krepostne ljudi pa zaničujejo in smešijo, ker so se morebiti opotekli pri kakem malenkostnem, z navado vpeljanem obnašanju? Celé tjedne se govori o taki pogreški in z osebo šali. In kakšne nasledke more imeti vse to pri otroku? Društvene navade bo imel za zelo važne, in česer mu je najbolj treba, čednost in vernost bote zgubile pri njem svojo ceno in vrednost.

Pri otrocih se ne zgubi nič. Vse vidijo in zato se odraščeni vpričo njih vse premalo zderžujejo. Pa da bi bila mati, ki ne more zabraniti, da ne bi slišal njen otrok toliko slabega, vsaj toliko pametna, da bi slab vtisek odpravila s tem, da otroka opozori na nevarnost! Ali še tega ne! Na to se većinoma še ne misli. In kar je otrok slišal, to mu bo v sercu tudi kažilo.

Svare naj se otroci le z lepa, zlasti pri stvareh, ki niso posebno važne. Veče pogreške je treba ostreje grajati. Za dobre

nauke naj se porabi vsaka priložnost. Sploh rečeno se mnogo starišev in njih namestnikov premalo peča z otroci, in vender bi bila ta pot najpripravniša, lepo jih podučevati, ne da bi jih dolgočasili.

Sploh se pač ve skoraj vse, kar je treba za dobro izrejo. Govori se prav lepo o tem, ali izveršuje se pa vse drugači. Odgoja ali izreja je težavna, trudapolna stvar. Zato se je nihče rad ne loti in vender gre tu za večno srečo. Zakaj, če ima biti po besedah svetega pisma odgovorna duša za dušo, telo za telo, koliko večja bo še le odgovornost za lastne otroke! Postavili ste jih na ta svet, dali ste jim življenje, ki ga niso tirjali od vas; dolžni pa ste jim drugo življenje kerščanske izreje. Ženske se dandenes ne može več tako miade, da ne bi znale za dolžnosti, ki jih čakajo glede izreje otrok, in da ne bi razumele važnih nasledkov te dolžnosti. Z nevednostjo se izgovarjati bi bil toraj zelo slab vzrok. Pa kedor še ne ve, lahko še izve, vedeti pa mora. Tisti hip, ko ste dobili otroke, ste prevzeli tudi dolžnost, jih zrediti, kerščansko odgojiti.

Nekaj družega je, kar bi se znalo očitati današnjemu času, in to je, da v nekem oziru preveč skerbite za svoje otroke, ker ta skerb ni prava skerb. Trudite se, da bi jim zapustili dosti bogastva, da bi jim preskerbeli stan ali službo, ki jo čisla ta svet. Vse to seveda je tudi dolžnost starišev, pa to še ni edina dolžnost. Ali si pa prizadevate tudi za prvi blager, za pošteno serce, za krepost, za vero? Večinoma — ne!

Kar mislim povedati, bi se vtegnilo komu za malo zdeti, pa je vender res: mnogo starišev ima svoje otroke za nekake punčike, ki so za igračo, in sicer najbolje verste, ker rastejo in se same od sebe gibljejo, tekaajo in govore. Zabavljajo se z lepo punčiko; neizmerno so jim všeč zali, berhki otroci. Pripovedujejo okoli, kako brihtno in ljubko že govore. Hvalijo se, kako so srečni, da imajo otroke tako bistre glave. Najprej, to se ve, se s tem pokaže, da imajo tudi stariši prebrisano glavo. To dete, ki so ga imeli s početka za igračico, postane kesneje nekaj malik, kateremu mora streči oče, mati, stari stariši, prijatelji, znanci, posli, z eno besedo: vse. Še celo ptujci so prisiljeni, vkvarjati se s tem otrokom, ali pa jih še sam nadleguje. Ali to nič ne de. K večemu se mu reče: „pusti, sinek, pusti, saj vidiš, da si siten!“ pa otrok se ne zmeni za taka prijazna svarila. Če pa spregovoriš o kaki napaki otrokovi, precej najde mati sto izgo-

vorov, in če se ji ne daš prepričati: gotova zamera. Ali se to ne vidi vsaki dan, prašam vas? Kedo bi se potem še čudil, da je to malo bitje, ko nekoliko zraste, vse polno napuha, da se ima za malega mogočnjaka, in da zahteva, naj se vse vklanja njegovim volji. Ali je sam kriv, da je tak? Odtod prihaja, da je nekedanje dete, ko je zrastlo za mladega moža, vedno in za vsako malo stvar pripravljeno za ravs in kavš, mlada deklina se pa skuša maščevati z opravljanjem, obrekovanjem, sploh z bodečim jezikom. Ali ne bi bili ravno ti stariši, ke bi bili storili, kar so bili storiti dolžni, ke bi bili namreč svojim otrokom zgodaj zasadili v serce resnice svete vere, kè bi bili težave in zopernosti tega življenja v to obernili, da bi bili otroke, ki so bili tolikrat priča takega terpljenja, precej takrat poučili, kako moramo serčno in vdano poterpeti in prenašati, kar nam pošlje ali pripusti previdnost božja, ne pa se jeziti in zoper to previdnost govoriti, — ali ne bi bili potem, prašam vas, v ravno teh otročjih sercih razvili čut kreposti, časti in poštenosti?

Neketere hiše ali družine si zbero učitelja ali učiteljico, na ketere se zaneso glede izreje otrok, pa zato še niso oproščeni od vodstva lete odgoje. Najprej se je treba prepričati, ali ima res ta oseba vse potrebne kreposti, treba paziti na njo, pozvedeti, kako uči, kako se obnašajo otroci. Pa kaj se navadno zgodi mesto tega? Prepričajo se o zmožnostih, o tem, kar so se otroci naučili, ali za podlago odgoje, za najbolj bistvene stvari, za temeljna načela se ne menijo.

Ali pa spravijo otroka v kak zavod in za kaj potem najbolj skerbe? Za hrano. To in to se dobi pri vsakem kosilcu; vsi so dobro rejeni. In če preračunijo, da otrok po priliki toliko povžije, koliker se plačuje za hrano, potem so zadovoljni. Verh tega imajo tam tudi lepo dvorišče, zdrav zrak, dobre učitelje, otrok se bo mnogo učil. V tej zadevi je dobro preskerbljeno, več kot dosti. Pa kar se tiče čednosti, verskih načel, vere same, za vse to se nihče ne meni. Nikari vender ne pozabite, da vam je dolžnost paziti, kako se vam izrejajo otroci, če tudi jih ne izrejate sami.

Včasih se tudi prav posebno na to pazi, da se pokarajo mali pogreški, malenkosti; mnogo huje stvari se pa spregledavajo. Gleda se na to, da se otrok pred ljudmi spodobno obnaša, da je priljuden, da se lepo derži. Je že prav tudi vse to, ali vender ni treba paziti na to bolj, ko je vredno. Kako trapijo

včasih otroka že z obleko! Za take neznatne stvari koliko očitanja, in kakšno svarilo ostane potem še za resnične, prave napake? Za zunanost največa ostrost, za notrajnost, za serce nepopisljiva slabost in popustljivost.

Keder svariš, svari vselej krotko. Kaznovati krotko in mirno, to vselej največ izda. Saj so tudi veliki, hudi prestopki, in za take naj se rabi večja ostrost. Kolikokrat pa je kazen odvisna le od nagnjenja v tistem hipu. Ako je kedo slabe volje, zmirja in vpije že za male stvari, za prazen nič. Ako je dobre, židane volje, je vse prav in dobro in otrok se še zavoljo večih napak ne posvari. Naj dopovem to v podobi, ki pa je resnična, namreč da si ljudje za izrejo otrok veliko menj skerbi vzamejo, kaker si jo da vertnar za oskerbovanje svojih cvetlic. Le pogledjte ga, kako skerbno preiskuje, koliko gorkote jim je treba; kakšna zemlja jim godi; kako je treba to bolj, ono menj zaliti; kako varuje to mraza, ono vročine. Skerbi se mu nikoli ne zmanjka, in ravno taka bi morala biti tudi skerbljivost matere za svoje otroke. Treba je spoznavati njih nagnjenja. Kar je dobro za enega, ni za drugega. Enega je treba spodbadati, drugega zadržavati, tretjega pa, ki bi se mu morala dati srečnost, še bolj splašijo in tako bo ostal boječ, plašljiv in omahljiv celo svoje življenje, ker se mu je tak značaj vcepil že v otročjih letih. Drugemu zopet, ki bi ga bilo treba krotiti, se pripušča prevelika prostost. Vdan strastem, ki se mu niso berzdale, se bo pogreznil v največo razuzdanost in tako bo bič za svojo družino in za društvo. Vsako priliko je treba dobro porabiti pri izreji. Sleherni dan se ponuja dosti prilik za zdravilne nauke. Če se vidi, da se je ta raztogotil na onega, naj se pove otroku, da ta oseba ne ravna prav, da je ne sme posnemati. Če se vpricho otroka terdi kaj krivega, kar se tolikrat zgodi, naj se pred otrokom taka terditev spodbije s tem, da se mu pokaže, kako škodljiv je tak nauk, kam bi prišli, ke bi tako delali. Ako se pripoveduje otroku povest, bodi v nji kak lep nauk, ki ga razume otrok. Tako se bo dosti naučil in pri tem nič ne vtrudil.

(4) Bistveno potrebno je ženi, da dobro ve, kako naj se v tem obziru obnaša posebno doma v hiši, kaj sme privoliti, ali kaj mora odreči. Žena ne sme namesto prijetnih pogovorov, ki naj bojo mej zakonskima, spreminjati zabav v verske prepire. Če ima vedno pri rokah le dokaze, če hoče vedno pridigati, kar se žalibog tako pogostoma godi, je to naj gotoviši pripomoček,

da bo moža, ne da bi ga spreobernila, še tako daleč pripravila, da bo odurjaval pobožnost, ki tirja tako strogost. Večkrat se primeri, da je mož brez vere; zrejen je bil tako. In če tak mož vidi, da se mu žena tako zelo vkvarja s pobožnimi vajami, ki ga ovirajo, to pač ni pripomoček, da bi se mu prikupila pobožnost. On želi, da naj bo žena doma; ona pa vedno vun leta, zdaj k maši, zdaj k pridigi. On bi bil rad v društvu svoje žene vesel, ona pa ne spozna, kako velika sreča je zanjo, če je možu všeč njeno tovarištvo in če želi biti z njo. Koliko žen si tako pokvari svoje stališče, ker ne razumejo ali nečejo razumeti tega! Ta zakonski mož, kateremu je neznana vera, misli, da je ravno vera tista, ki zahteva vse te vaje, ki jih opravlja žena, in tako se še bolj oddalji od vere. Sovraži spovednika svoje žene, kateremu vse to pripisuje, mej tem ko spovednik svetuje ravno nasprotno. Mnogo prej boš s krotkostjo, s postrežnostjo dosegla, da spreoberneš moža in tvoje zasluženje pred Bogom bo toliko večje, ker si pri tem darovala tudi svojo lastno voljo. Vem da pobožnim osebam ni nič tako sladkega, kaker pobožne vaje. Ali pa memiš, da ti bo potekla milost božja, če ne greš en dan, keder ni ravno dolžnost, k sveti maši, k pridigi, ali kaki drugi cerkveni pobožnosti? Ali je rekel Bog, da so njegove milosti odvisne le od kakega gotovega kraja? Ali jih ne boš prejela ravno tako v svoji lastni hiši, kaker v cerkvi, če imaš le v sercu pravo pobožnost?

Splošno vodilo, kako se zadržati ženi brezverca, kateremu niso po godu njene pobožne vaje, je, da naj se zderži vsega tega, kar ni ostra dolžnost, ker je glavna stvar domači, hišni mir. Toliko natančneje pa naj spolnuje to, kar ji je dolžnost, ker mora vse drugo opustiti. Naj ne ravna, kaker toliko žen, ki v početku zakona v vsem odjenjajo in si ničesar ne priderže, s tem pa si nalože jarem, keterega se ne morejo več znebiti. Kaker hitro se popusti količkaj v tem, kar dolžnost zahteva, se pojde hitro dalje in slednjič se bo vse opustilo. Z eno besedo toraj, treba se je z veseljem vsemu odpovedati, kar ne veleva stroga dolžnost, ali ne opustiti niti najmenj ne od tega, kar dolžnost naklada. *)

(Dalje prihodnjič.)

*) Mnogo v teh „Dostavkih“ povedanega velja le bolj za gosposke družine. Marsikaj bi pa vender vtegnilo zadeti tudi navadne.

Kerščanskim poslom.

III. POSEL SLUŽI GOSPODARJEM.

22. Zvesti štacunski pomočnik.

Ob času 30 letne vojske je veliko terpela znamenita trgovska hiša Grujt v Hami (Hamburg). Po cestah ni bilo varno, trgovina je pešala, ni se dalo prodajati kam. Tergovec za tergovcem je napovedal, da ne more plačati, t. j. obračili so. Grujtova ladja je stala pri ustju Labe, pa si zavoljo vojske ni upala odplavati. Blago je bilo treba iz druge roke drago kupovati. Grujt sedi nekega dne (o. l. 1638) sè svojim izkušenim pomočnikom Janzenom v pisarni, primerjajoč računске knjige. Tako ne pojde, pravi Janzen čez nekaj časa, drugači moramo začeti. Prepustite mi za leto dni ladjo z denarjem in z blagom, v Ameriko pojdem. Jaz sem mlajši, znam tergovati, in dvakrat sem bil že v Ameriki. Bog mi bo pomagal. Prevdarjata semtertja, naposled dene Grujt: „Pa naj bo; Bog daj srečo!“ — Čez štiri tjedne gresta Grujt pa Janzen proti pristanu, kjer je bilo veliko radovednih, ki so čakali, da bo ladja odplavala. Neketeri tergovci so zmajevali, češ, vse pojde v zgubo. Le stari Janzen je dejal: „Zaupajte, gospoda! Upam terdno, da se vidimo spet zdravi in srečni.“ Stisnivši svojemu gospodu roko, odjadra vesel. — Tri četerti leta so že pretekle, toda o Janzenu še nobenega glasu. Pač pa so prihajala poročila, da se je razbila in potopila ta in ta ladja. Grujtu je šlo zmirom slabše. Konec leta pregleduje računске knjige, pa vidi, da dolgovi presegajo premoženje. Zdaj sleče Grujt starešinsko obleko, vzame veliko knjigo, pa gre na svétnico (rotovž). Tu pravi, da ne more biti več mestni starešina, in da dolgov plačati ne more. Starešine pregledajo knjigo, pa vidijo, da je pošteno gospodaril, in da ga je doletela nesreča. Podaljšajo mu obrok za pol leta. Res preteče pol leta in še dva mesca poverhu, a Janzena še od nikoder! Upniki pritisnejo, vse popečatijo. Ubojemu Grujtu in njegovi družini ostane le majhna izba hlapčeva. Prodaja se začčenja. Grujt je slišal glasove dražnikov, ki so ga hudo boleli. Žena je tičala v koticu zajokanih oči. Trije otroci so si igrali s pesetom. Zdaj vstopi starešina rekoč: „Gospod dajte še ta stol.“ Stol je bil starinske vrednosti. Na njem je

vmerl Grujtove oče. Zato so ga tako v časti imeli Grujtovi. Odneso ga. Dražbar zakliče: „Štiri forinte.“ Kupec ponudi štiri forinte. „Štiri sto forintov,“ zakliče neznan glas, „pervič, drugič, tretjič!“ Vsi se čudijo. Grujt pride gledat. „O vsmiljeni Bog, naš Janzen je tu!“ Janzen objame svojega gospodarja. „Jaz sem, jaz, moj dragi gospodar! Ladja stoji v pristanišču. polna denarja in blaga!“ Dražbe je bilo zdaj konec. „Le pojdite vsi,“ pravi Janzen; „jutri pridite v svétnico, tam bote plačani vsi. Svet naj ve, da Gospod Bog še živi.“ — Tako zvestih tergovskih pomočnikov je dandanašnji res prav malo dobiti.

23. Zvestoba jezika.

1. „Jezik je majhin ud, pa veliko hudega napravi. Iskra, majhin ogenj, more užgati celi gozd. Jezik je ogenj, svet krivic,“ govori ap. Jakob. Kedo more prešteti, koliko hudega se je z jezikom storilo od začetka sveta pa do današnjega dne. Kedor ve pravi čas govoriti in pravi čas molčati, je popolnoma človek. Molk je zlato, besede o pravem času pa so jabelka na zlatih podlagah. „Ne govori nigdar hudega“, pravi sv. Avguštín. „Govori malo, ako pa govoriš, naj se godi ponižno in pohlevno,“ govori sv. Terezija. „Najslabejše govoriš, kader veliko govoriš. Govori priprosto, odkritoserčno, brez okrasa. Ne govori nigdar ničesar sebi na hvalo,“ veleva sv. Frančišek Sal. Pomisli vselej, kaj, komu, kedaj, kje govoriš,“ uči sv. Ambrož. Neki pobožen mož opazuje: „Čudno je, da ima jezik dve veliki žili: ena vodi v glavo, druga v serce. Uči se iz tega, da s p a m e t j o govori, kar govoriš, in ne drugači kaker v s e r c e u misliš.“

2. Posel, ki zna pravi čas molčati in goveriti pravi čas, je zlata vreden. Berbljavi, čenčavi, gostobesedni posel more veliko hudega storiti: prepír in kreg v hiši, sovraštvo mej sosedi, neednost mej sopsli. Ni dopovedati, koliko nejevoljnosti, zadreg, sitnosti napravi neustavljivi jezik. Iz nepremišljenega čvekanja in čeljustanja so večkrat nastale velike pravde.

24. O čem ne govori.

Ne govori o domačih stvaréh svojih gospodarjev. Kar se doma zgodi, naj doma ostane. Mogoče da je v hiši vse tako, kaker mora biti, kar bi mogel vsaki vedeti, a potreba ni raznašati: ni treba, da bi vsaki vedel. Gotovo pa ni prijetno,

da vse, kar veš, na cesto iznosiš. Kaj je treba drugim vedeti, kaj ste jeli, kaj pili, kakošno navado ima mož, kakošno žena, kako gre tergovina, kaj veljajo sinovi in hčere, kje so dolžni, ali koliko imajo . . . vse to drugim nič mari ni. Ti veš da ta in ta račun se še ne more plačati — čemu pa govoriš to? ali ga boš ti? Veš da gospodinja varčuje — ti pa greš in pripoveduješ: ti ljudje slabo stojte. Pri kosilu si opazila in slišala, da je gospodar veliko zgubil, in tebi se mudi k sosedu, nji berž poveš; je li to lepo? Sin je dvojko vjel; in ti ne moreš, da ne bi tolkla plat zvona. Seveda. to se po mestu razve, starišem na žalost, sinu na škodo, komu na korist? Je li to pošteno? Sklenile so se zaroke. Dotični žele, naj ostane vse natihem. Ti po tečeš in razbobnaš. Čemu to? Gospodar in gospodinja imata velike težave s svojimi ljudmi, a drugi tega ne opazijo. Ti pa veš in svetu raztrobiš? Tako je še sto in sto primerljajev, v katerih si nezvest, ako po vesti ne molčiš.

25. Ne govori o tujih napakah.

1. Velika škoda je, ki tiči v človeški naravi, da rad iztika, odkriva, zasleduje tuje napake, da potlej o njih govori, jih očituje, povečuje, krivo predstavlja, meša resnico in laž, nazadnje kar naravnost laže. Kateri so vsaki dan v hiši, ki se vsaki dan vidijo, med seboj govore, se poznajo, ter vedo drugi za drugega slabosti in pogrške. Zakonski, stariši, otroci, domači ljudje, prijatelji, ti se dobro spoznajo, vedo oceniti vsako besedo, vsaki gib, vsaki obraz. Posli so udje družine: gospodarji in posli se toraj natanko poznajo. Posel še poprej zapazi napake. Mogoče da si iz dobre hiše, da si videl le dobre zglede, da si priprosto zrasel na deželi. Prideš v mesto. Tu pa najdeš drugačne družinske razmere: Mož je tih pijanec, ona je veseljača, hčere so po materi, sinovi so razuzdani, v zakonu ni miru, večkrat so bojni prizori. — Kako se imaš tu zadržati?

2. Umeva se samo po sebi, da se ne daj vleči hudim zgledom. Marisiketeri priprosti posel se je pogubil v taki hiši. Toliko pa je tudi gotovo, da o vsem, kar veš in vidiš v hiši, ne smeš ničesar ziniti. Tukaj velja, da varuješ zvestobo jezika. Dolžan si molčati, ker si ud družine. Družina ti zaupa, toraj pričakuje, da o notranjih zadevah ne govoriš. Nič pa ni zopernišega, kaker če otroci raznašajo napake starišev. Prav tako zaničljivi so tudi

posli, ako o pregreških svojih gospodarjev ne molče. Najhuje pa je to, da poslu povsodi verjamejo, češ, mora vedeti, saj je tam doma. Po nespametnem govoričenju poslov je že marisiketera družina zgubila veljavo, zaupanje, in se je velika škoda storila.

3. **Blebetavost** se more izvreči v opravljenost. Ako se pridruži še hudobnost, t. j. ako ne klepetaš le hudega, ampak si celo izmišljuješ, to **opravljaš** svoje gospodarje, bodi si že iz sovraštva ali maščevanja — takrat je mera tvojih grehov polna. Ako praviš, pa da ni res, ali da natanko ne veš: v tej štacuni ni vse po pravici, mera krivična, vaga je pičila, pijača je mešana, mož nima vesti, gospa je skopulja, hči poderžulja, sin je ponočnjak, to si storil velik greh obrekovanja. Ne moreš ga biti odvezan, ako krivice ne popraviš, t. j. ako hudobnik leži ne prekličesh.

4. Najnevarniše pri tem je, da to blebetanje in to žlobudranje tako lahko zapelje v opravljanje in obrekovanje, da čeljustač tega še ne spozna. Tak človek je pri izpovedi poveršen, neodkritoserčen. Manjka mu kesanja in terdnega sklepa. Obrekovanja ni voljan preklicati. Tako se delajo nevredne izpovedi. Hudo se kopiči in pomnožuje.

26. Zvestoba jezika poslom in gospodarjem.

1. **Posli!** zvestoba jezika je primerjati dragemu kamenu. Kedor ima to čednost, o tem se more dejati, da ima blag značaj, dobro serce. Posel, s to čednostjo okrašen, je primerjati zakladu. A čim dražji je ta zaklad, tim rejši je. Kaker dober otrok pokrivaj in zamolčuj napake svojih gospodarjev. Poznal sem dvoje otrok, katerih mati je bila velika pijanka. Hotel sem otroka drugam dati v oskerbljevanje. Otroka sta jokala, a še čerhuila nista, da se njijuna mati opija; ostala sta pri materi, v siroččini. Potlej sta šla na tuje, in s pridnostjo sta si pridobila premoženja. Ko jima mati zboli in umerje, prideta tudi k pogrebu. — Ako si hočeš pridobiti zvestobo jezika, bodi zvest v malem. Sploh ne govori o gospodarjih; potem te bodo čislali in ljubili, in vsi dobri spoštovali,

2. Zvestoba jezika je pa tudi imenitna za **gospodarje**. Ni lepo in tudi prav ni, če gospodarji na poslih drugega ne vidijo ko zgolj pogreške in napake, če te pregreške v družbah pripovedujejo, povekšujejo, krivé in širijo, tako da posli večkrat

službe dobiti ne morejo. Posla ste našli v kleti enkrat, da je imel polna usta, in potlej pripovedujete, da krade. Posel je enkrat nekaj poterl, a potlej pravite, da vse pobije. Posel se je enkrat zmotil v računu, in vi mu očitate nezvestobo; da ga ni pošiljati na terg, da je vse zaklépati pred njim. Posel se kje pravično zamudi, in vi razsajate, da se klati Toraj: poterpljenje, prizanašanje, ljubezen, zvestoba po obeh straneh. Delajte po besedah apostoljevih: „Prenašajte se v ljubezni“.

27. Kdaj imajo govoriti posli in gospodarji.

1. Posli so dolžni govoriti, keder morejo škodo odverniti od gospodarja. Recimo: ti veš, da dekle v štacuni zmika, iz blagajnice jemlje. Veš pa tudi, da bo lagalo, vpilo, in celo tebe dolžilo, ako bi mu ti povedala, da tako ni prav. V tem primeru si dolžna stvar naznaniti gospodarju. Najbolje bi bilo, ke bi se tvoje ime zamolčalo, ke bi gospodarja sama zasačila tatico, kar ni težko. — Hlapec prodaja seno, oves, konjem namenjen, z izteržkom pa ponočuje, popiva Tu imaš spet dolžnost govoriti, seveda, previdno. — Ti veš, da je nepošteno znanje mej poslom in mej katerim domačim; veš tudi, da bi bil ogenj v strehi, ke bi ti svaril. V tem pripadu si dolžan gospodarju naznaniti. Toda, ti moraš biti o takih stvareh natanko prepričan, ne pa le misliti in meniti. — Večkrat so otroci razposajeni, da jih ni ugnati, in škododelni. Ako veš, da je mati zavzeta za otroke, da bi revsnila nad teboj, ke bi ji otroke potožila, tu nerednosti otrok nisi dolžna praviti. — Iz teh primerov posnameš, da imaš gospodarjem naznaniti, kederkoli veš in vidiš, da se gospodarjem godi škoda na blagu, na časti, pri kupčiji, pri in po otrocih, ali po drugih ljudeh.

2. So pa tudi pripadi, v katerih morajo govoriti gospodarji. Dober posel sklepa znanje s hudobnim človekom; to vedo gospodarji, zdaj so dolžni, da resno odsvetujejo tako znanje. — Posel popusti službo, ter gre k drugim gospodarjem. Novi gospodarji prašajo poprejšnje, kakošen je bil posel pri njih. Tukaj je razločevati. Ako so navadne slabosti, napake brez katerih nihče ni, reci: napake ima vsaki, sicer je storil svoje dolžnosti; ni ti dovoljeno posla černiti. Ako pa ima posel res hude napake, da je podveržen tatvini, laži, nesramnosti, to si dolžan, tega ne zakrivati. Drugi gospodarji pa naj vedo, kaj imajo sto-

riti. Na vsaki način pa mora tako poročilo ostati mej gospodarji, in tega ne smejo dalje širiti, sicer bi posel ne mogel dobiti službe. Saj je mogoče, da se posel poboljša, in morda bo pri novih gospodarjih prav dober. Gospodarji, kader poročate o zadržanju posla, mislite mirno, prevdarno, kerščanski, prizanašljivo, imajoč pred očmi le blager bližnjega.

28. Varuj skrivnosti gospodarjev.

„Kedor ima zvesto serce, skriva, kar mu je zaupal prijatelj,“ govori sv. pismo. Skrivnosti gospodarjev varovati, to je poslom dolžnost; skrivnosti gospodarjev izblebetavati je gerdo, nesramno, grešno. Kaj pa je skrivnost domača? Skrivnost je vse to, kar ti gospodar ali gospodinja zaupa pod molčečnostjo. Morda si več let v službi pri enih gospodarjih; zaupajo ti; prepričani so, da boš molčal. Nekega dne pa vidiš, da gospodinja joka. Prašaš jo, čemu joka. Pove ti: Veliko smo izgubili, siromaki bomo, če se ne oberne, pa tega nikomur ne pravi. — Skrivnost je pa tudi vse ono, česar drugim vedeti ni treba, in kar več škoduje ko koristi. — Keteri hočejo pa iz tebe izvabiti skrivnosti, takim se odločno vstavlja; prav tako zaničljivi so, kakor oni, ki skrivnosti odkrivajo. Dalila je izvabila iz Samsona skrivnost, gojlufala ga je — to je bila gerda ženska. Ako si obljubil molčati, moraš besedo deržati, in skrivnost seboj nesti v grob. Ne smeš je povedati nikomur, tudi najboljšemu prijatelju ne, in ke bi prisegal, da je ne izda. V tem se veliko greši. Pervi pove drugemu, rekoč: pa nikomur ne pravi, drugi pove tretjemu rekoč: pa nikomer ne pravi, ta četertemu itd. tako da nazadnje — vsi vedo. Vsaki obljubi molčati, a vsaki izklepeta, in skrivnost je v kratkem očitnost.

29. Radovednost.

1. Radovednost je huda napaka. Neketeri so rojeni radovedneži. Kar koperne, da bi kaj novega izvedeli, slišali, iztek-nili, zavohali. Vse ti vedo, kaj je v mestu, na deželi, na cesti, na ulici, pri sosedu, v hiši. Pri vsakem obstanejo, vsakega prašajo; spretni so, zviti so; ne plašijo se dolge hoje; cele ure ti stoje na plohi pod dežnikom besedeči; imajo prinašavce, in vedo vse napake bližnjega . . . Radovednost more biti kaker merzlica. Videl sem tako radovedne ljudi, da jim je sape zmanjkovalo novice poslušajočim. Radovedneži so nevarni. Nobena beseda ni varna pred njimi; govore ti na uho, opravljajo, lažejo.

2. Ako radovedni ne morejo dospeti do namena, se ne boje tudi prepovedanih pripomočkov. Odpirali ti bodo pisma, brali bodo tuja pisma. Posel, ki se ne boji brati pisem gospodarjev, je tat v hiši. Pismo leži na mizi, odperto ali ne, to je vse eno; ti se ga nimaš doteknuti, še ne poglej ga ne. Tat si, ako denar jemlješ, a še večji tat si, ako bereš tuja pisma. Duhovniki, zdravniki, uradniki . . . imajo skrivnosti, ki jih morajo varovati, in ti jih hočeš izvedeti? To je gerdo, grustno, nepošteno. Ako te nadlega izkušnja, teči iz izbe.

3. Prav tako nagnusno je na uho vleči. So radovedneži, ki hočejo znati, kaj se tu in tam govori Ako ne morejo prav slišati, pa tihotapijo k vratam, poslušajo pri ključavnici, puščajo vrata priperta, hodijo pod okna, gredo v postransko izbo, berskajo tam semtertja, in vse popuste, kader slišijo, da je pala terda beseda pa — vlečejo na uho. Zaničljiv je človek, ki na uho vleče. Ako ga zasačijo, kar Bog večkrat pripusti, treba ga je dobro osramotiti. Gospodarji pa imajo doberšno pravico, tako človeče prejkoprej odpraviti iz hiše.

30. Zvestoba roke.

1. Zvestoba roke pomeni, da so posli poštene pri blagu in premoženju gospodarjev. Posel si od gospodarjevega ne sme ničesar krivično prilastiti, tudi ga nikaker ne oškoditi. Gospodarji zaupajo poslu blago in premoženje; posel ima ž njim mnogotero opraviti: v kuhinji, kleti, pod streho, v štacuni, na vertu, na dvorišču, na polju. Poslom so odperte izbe. Ne more biti zmirom vse zaperto. V naglici ali pozabivši je odperta puščena skrinja, omara, pisavnik. Pozabijo na denar. Posli imajo morda voditi gospodarske zapiske. Izročajo se jim tu in tam izplačevanja, kupovanja, menjevanja, prodaje.... Zdaj si pa misli nepoštenega posla, domačega tatu! Koliko škode more napraviti, koliko nejevolje, siročine!

2. So ljudje, ki so od narave nagnjeni v tatvino, katerim je žalostna ta strast prirojena. Izkušnja uči, da ta lastnost prehaja sè starišev na otroke. Taki ljudje ne morejo ničesar na miru pustiti, vse se jih prijema. So tudi taki, ketere so stariši sami napeljevali krast. Drugi spet so nepošteni iz samogoltnosti in skoposti.

3. Naj izhaja nepoštenje iz vzroka keteregakoli, vselej je žalostna pregreha. Tat je brezčasten pred človeško družbo; boje

se ga kaker garjavega in gobavega. Tatvina, enkrat očitna, vzame človeku za vselej zaupanje in čast. Tatvina stori, da je človek nesrečen večkrat za vse žive dni; zakaj tudi posvetna oblast kaznuje tatvino s prav onečaščujočimi kaznimi. Z nepoštenostjo je marisiketeri izgubil čast, službo, ves preživek. Pustimo časne nasledke te pregrehe. Groba tatvina je velik greh. Sv. pismo naravnost pravi: „Tatovi ne pojdejo v nebeško kraljestvo“. Ljubi Bog te obaruj te pregrehe. Zatoraj pazljivo poslušaj, kaj ti porečem.

Zahvala za vslišano molitev.

Iz Celja mesca avgusta 1892.

Imela sem hudo bolezen v gerlu; skoraj nisem mogla več sopsti. V tej stiski se z velikim zaupanjem obrnem v molitvi k Naši Ljubi Gospe presv. Serca, k sv. Jožefu, k sv. Frančišku Seraf. in sv. Antonu Pad. in zoper vse pričakovanje mi je naglo odleglo in bila sem rešena.

Drugič pa sem bila v jako hudi zadregi v časnih rečeh, pa sem se zopet z velikim zaupanjem zatekla, do zgoraj omenjenih svetnikov, sem opravila več devetdnevnic njim v čast, tudi sem obljubila, ako bom vslišana to v Cvetju razglasiti, drugim enako tiskanim v spodbudo, in res sem bila zopet vslišana.

S tem izpolnim svojo obljubo. Torej čast in slava bodi N. L. Gospe presv. Serca, sv. Jožefu, sv. Frančišku in sv. Antonu Pad. *)

H. S.

Dalje se zahvaljujejo Bogu in njegovim svetnikom:

T. Ž. tretjerednica iz Savinjske doline za večkratno vslišanje;

T. P. z Goriškega za pomoč v hudih razmerah in nevarnostih;

J. M. iz Ljubljane za ozdravljenje po dolgi težki bolezni;

Nekedo za ozdravljenje nekega gospoda na Dolenjskem;

Fr. P. tretjerednica iz Konjic za zopetno ozdravljenje;

B. K. iz Reke za večkratno vslišanje;

Neka oseba iz Idrije za dvojno ozdravljenje;

A. J. tretjerednica iz Škal za trikratno rešenje v sili;

*) Za podporo „Cvetju“ lepa hvala, Bog poverni!

J. K. tretjerednica iz marenberškega okraja za svoje in očetovo ozdravljenje;

Neka tretjerednica na Kranjskem za rešenje pred zlobnim človekom;

M. L. iz libušenske skupščine za ozdravljenje in vterjeno zdravje;

M. L. tretjerednica od Sv. Ruperta, za vslišano prošnjo;

F. D. tretjerednica, za sestrično ozdravljenje;

S. J. tretjerednica v Vipavi, za prejeto zdravje in druge milosti.

Neka tretjerednica za vslišanje v raznih potrebah.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje 3. reda skupščine goriške: br. Janez (Jožef) Tomasin iz Vesele, br. Mihael (Zenon) Planinšek iz Kronberga, s. Katarina (Uršula) Kocijančič iz Podgore, s. Frančiška (Alojzija) Cijan iz Št. Petra; libušenske: br. Valentin (Franc) Sivec, s. Marija (Veronika) Brežan; skupščine na Igu pri Ljubljani: Janez (Francišek Seraf.) Močnik, Marijana (Neža) Hiti, Uršula (Marija) Vrenek, Neža (Elizabeta) Šivec, Helena (Marija) Meglič.

Gosp. župnik M. Saje priporočajo svojo rajno mater Ano (vmerlo 30 julija) tretjerednico iz Prečine pri Novem mestu.

Neka tretjerednica priporoča 2 osebi za spreobrnjenje.

J. B. K. se priporoča za neko dušno potrebo.

A. J. tretjerednica v posebni veliki telesni sili.

Neka oseba za odpuščanje grehov in da bi se neka zadeva brez škode in pohujšanja srečno razvozlala.

Neka ženska v preteči nevarnosti.

M. F. tretjerednica za zdravje bolne glave in oči.

A. L. priporoča sebe za ozdravljenje bolezni na živcih in sestri, ki jo terpinči tudi huda bolezen — božjast.

A. K. priporoča svoja sinova za zdravje, poterpežljivost in stanovitnost v dobrem.

J. P. priporoča svojega bolnega očeta; dve drugi osebi v velikih dušnih in telesnih stiskah za božjo pomoč.

H. S. nekega sorodnika za milost spreobrnjenja.

— Da se pa ne sme reči «milosti si polna», to se vidi vže iz dotične gerške besede, kaker stoji tudi v latinščini prav le: «*gratia plena*». Angelj nima namena Mariji še le povedati, de je milosti polna, temuč jo le nagovarja s tem častnim naslovom. — Tako mislim, da bi tudi v naslednjih besedah: «*Dominus tecum*», ó *Κύριος μετὰ σοῦ*, «Gospod s tebo» ne smeli postavljati vmes besedice «je». Saj je to vse še pozdravljenje (*ἀσπασμός*); v pozdravil pa se ne naznanja kaj novega, temuč le želje se izražajo, ki jih imamo glede tega, ki ga pozdravljamo. Tudi v pozdravu «*Dominus vobiscum*», «Gospod z vami!» pri sveti maši si imamo misliti besedo «bódi». Kar želji angelj Mariji, je sicer res da glede na milost vže izpolnjeno, ali v pozdravil in voščilih ni nič nenavadnega, da želimo, kar je že izpolnjeno; v posebnem pomenu (včlovečenja božjega) pa se ima v resnici še le izpolniti. — In zdaj: «*benedicta tu in mulieribus*», εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, «žegnana si mej ženami!» Nemško «*segnen*», kar je dalo pri nas «žegnati», je iz latinskega «*signare*» in pomeni torej najprej «*facere signum crucis*» («žehnati se» pomeni na Goriškem še zdaj «pokrižati se»), dalje «*einen Segen sprechen*», «*benedicere*», naposled «*Gedeihen geben*», «*Glück verleihen*». V poslednjem pomenu bi bila nemška beseda «*segnen*» na tem mestu opravičena, ako bi mogli tudi gerška in latinska imeti ta pomen. Ali v latinščini in gerščini gre pri tem le za govornjenje, s katerim se ali pomoč božja kliče na koga, ali pa se mu le čast in hvala daje. Tukaj se meni zdi primeren samo drugi pomen, prav kaker v začetku Zaharijeve pesmi: «*Benedictus Dominus Deus Israel*», εὐλογητός Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ — torej: «Hvaljeva ti mej ženami». Potemtakem je novo «blazena», «blagovita» ali «posvečena si» prav tako napačno kaker staro «žegnana si». «Blazen» je «*beatus*», μακάριος, torej v našem primeru že zato ne more veljati; pa ljudje se nad to besedo, kaker pravite, tudi spotikujejo. In po pravici, ker jo rabijo sami le nevoljno ironično v pomenu «nesrečen», «neroden». Morebiti smemo tu misliti na vpliv druge podobne besede, ki je še ohranjena v ruščini: «blazi» *Eigensinn, abgeschmacktes Zeug*: u njevó blaž v golovjé: ihm stecken Albernheiten im Kopf, blažnoj eigensinnig, unruhig, blagój starrsinnig, unruhig, prim. tudi češko: «ten blahový» *der arme Narr!* — «Blagovit» je nov fabrikat, ki bi menda po pravici pomenil tega, ki ima dosti blaga, torej «bogat»: *die adjectiva (auf -it ũ) bezeichnen den mit dem gegenstande des thema begabten.* (Mikl.) — „Posvečen“ je „*sanctificatus, consecratus*“, kar je več ko „*benedictus*“. Za poslednje ima staroslovenščina „*blagosloven*“: „*blagoslovena ty v ũ ženah ũ.*“ Sicer je brez dvojbe „*blagosloviti*“ nenarodna, po gerškem εὐλογεῖν (ne menda po lat. *benedicere*, kaker terdi Mikl.) skovana beseda; ali dandanašnji je pri nas, kaker v večini drugih Slovenov, za pomen „*benedicere*“ sploh sprejeta, in tako prav za prav že nimamo več pravice „*benedictus*“ kako drugači prestavljati, kaker „*blagoslovljen*“,

„*benedicta tu in mulieribus*“ torej: „blagoslovljena ti mej ženámi“. Pri tem pa bo treba paziti na pravo izreko in povdarjanje. Kaker nam kaže štokavščina, kjer je ta beseda vdomačena, gre izgovarjati: „blagoslovlj'e'n, -e'na, -e'nò, kaker: pokoš'e'n, -e'na, -e'nò; v določni obliki bi se moralo reči: „blagoslovlj'é'ni, -é'na, -é'nò, prim. „rùme'n, rùme'na, rùme'nò in: rùmé'ni, -é'na, -é'nò. V našem primeru je treba nedoločne, torej: „blagoslovlj'e'na ti' mej ženámi“. In zraven si je misliti: „b'ó'di! — ne „si“, ker je to še vse pozdravljenje, voščilo. Ako pomeni, kaker smo rekli, „blagoslovlj'e'na“ to kar „hvaljena“, „slavljena“, si tudi že zato ne moremo misliti zraven „si“, ker ima ta hvala in slava še le priti. To poterjuje tudi Elizabetin dostavek „*et benedictus fructus ventris tui*“, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου; stsl. „i blagosloven plodü črěva tvojego“, po naše: „in blagoslovlj'e'n (to je: hvaljen — bodi) sad tvojega telesa.“ Ali „*ventris*“? No! Tu moramo pač na vsak način ostati pri starem: „telesa“. Po moji misli bi se imelo torej tako-le moliti: „Zdra'va, Mari'ja! mi'losti po'l'na, Gosp'ò'd s táb'ó', blagoslovlj'e'na ti' mej ženámi in blagoslovlj'e'n sad tvoj'ga tel'é'sa itd. — Pa, kaker sem rekel, dokler se to sploh ne predpiše, ostanimo pri stari formuli, ki je brez dvojbe tudi taka, kakeršna je, Bogu in materi njegovi ljuba, da le iz dobrega serca prihaja! — Serčno pozdravljenje!

Novosti.

Missa «in honorem S. Joseph» ad IV voces inaequales cum organo. Auctore P. Angelico Hribar O. S. Fr. in memoriam Jubilaei XXV annorum sacerdoti. Pr. 50 cr. Labaci, 1892. Sumptibus et literis Rudolphi Milic. — To najnovejše delo našega slovečega skladatelja, kaker je slišati, veččaki jako hvalijo; smemo je torej tudi mi priporočati vsem, ki imajo skerbeti za lepo in dostojno cerkveno petje.

Knjižnica Družbe sv. Cirila in Metoda VII. zvezek. Junaki. Spisal slovenski mladini Fr. Hubad. c. kr. gimn. prof. II. knjižica. S petimi podobami. V Ljubljani. Izdala in založila «Družba sv. Cirila in Metoda» 1892. Stane navezan 30 kr., vezan 35 kr. — Priporočamo.

Duhovni pastir. S sodelovanjem več duhovnov vreduje Anton Kržič. — Izhaja vsak mesec. — Velja 4 gl. na leto. — Obseg 8. zvezka 1892 (IX. letnik): Deveta nedelja po binškoštih. Jezusove solze nad Jeruzalemom veljajo nespokornemu grešniku. — Deseta nedelja po binškoštih. Ponižnost pri molitvi. Prava pobožnost. — Vnebovzetje device Marije. Zakaj je bila Marijina smrt tako sladka? — Enajsta nedelja po binškoštih. Grešnik je slep, gluhi in mutast. Sreča zdravih počutkov. Dvanajsta nedelja po binškoštih. Jezus najboljši zdravnik bolni src. Srečna tovaršija. — Kot priloga: Zbirka lepih izgledov. (Nadaljevanje.)

Prečastito duhovščino posebno mlajše g. g. mašnike, opozarjamo s tem vnovič na ta izvrstno vrejeni, homiletični mesečnik: Duhovni pastir izhaja že od leta 1884 v zalogi «Katoliške Bukvarne» v Ljubljani, kjer so tudi poprejšni letniki v zalogi (izvzemši letnika 1884 in 1885.)

